

L'Esquella de la Torratxa

Ay 2111 : : Número 2180 15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 17 de Desembre de 1920

PERTENEDOR DEL
ATENEU DE BARCELONES

PROPAGANDA BLECTORAL

El Nunci dels Sants Innocents.

El mejor disolvente de los uratos
 Absepsia de las vías urinarias
 Oállicos nefríticos
 Reuma articular
 Nefritis
 Tifus
 Gota

UROMETINA

L. AMBIOTTE HERMANOS Farmina
 Urotropina - Pectanellina - Ipratrina - Formina

PIDASE
 folleto explicativo. Muestras
 a los señores médicos
 Agte gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

MARCEL MIRET - Farmacéutico
 Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
 EN TODAS PARTES

Bloks Notes
 a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
 BARCELONA

SARNA
 CURA RÁPIDA
Sarnicida Parade!!

Frasco 4 pesetas
 Asalto, 28, farmacia - Barcelona

Bloks Notes
 a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
 BARCELONA

Antoni López
 IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
 Treballs de luxe i econòmics
 EDICIONS

Olm, 8, interior Teléfon 4115 A

Soler i Torra Germans
 BANQUERS

VALORS - GIROS
 CANVI - CUPONS
 BANCA

Compra venda de valors - Negociació
 de cupons - Ordres de borsa - Canvi
 de monedes - Giros sobre l'estranger
 Comptes corrents en monedes nacional
 i estrangeres

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsucess, 1
 Teléfons 25-A., 316-A., 611-A. - Apartat de correus: 535
 Direcció telegràfica: SOLERTORRA

BAZAR
 DE LA
 UNIÓ

Unió, 3. - BARCELONA

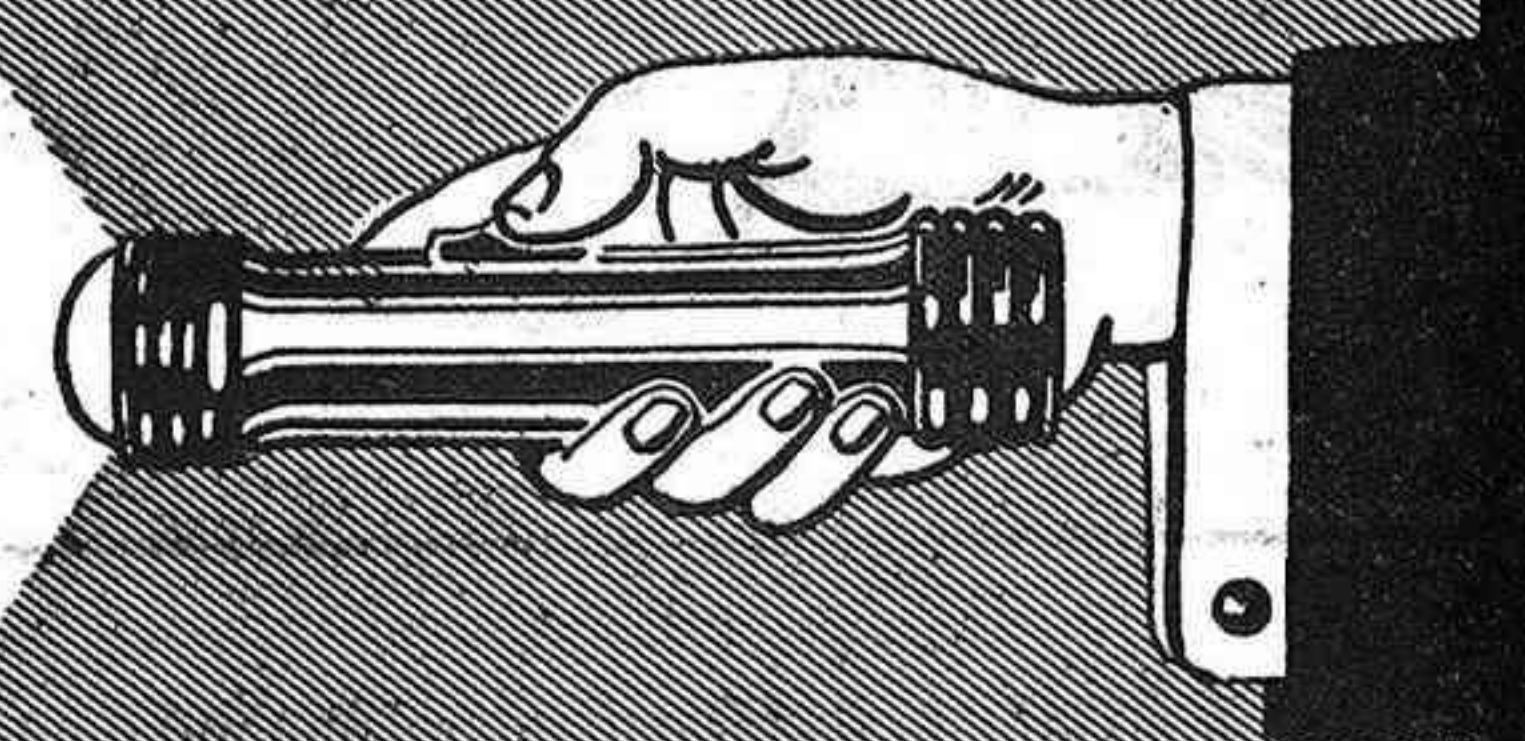
ÚTILS PER A ESCRIPTORI

:: TINTES SUPERIORS ::

AL CAMP i a la CIUTAT
 AMB UNA LAMPARA DE MA
 I PILA ELÉCTRICA

LOT

TINDREU LLUM BLANCA I PERMANENT
 A TOT ARREU

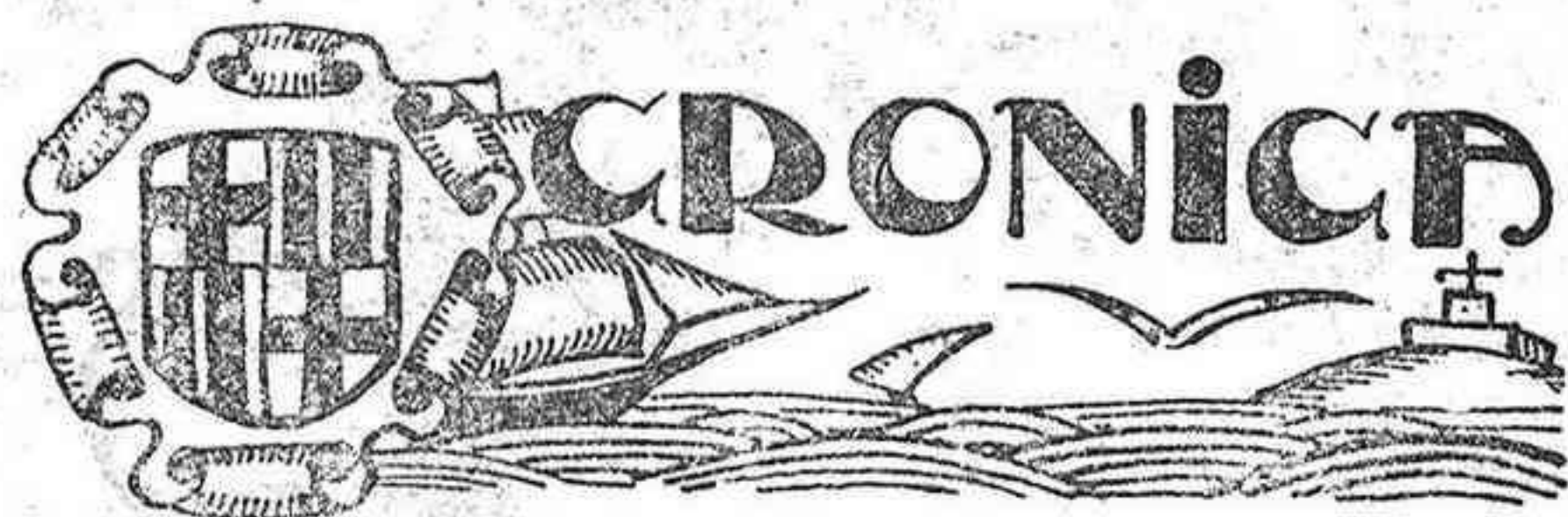

De venda a Barcelona: OLIVE S. en C., Pelayo, 56 E. SCHILLING, Fernando, 23 Almacenes EL SIGLO JUAN ROCA, Princesa, 10

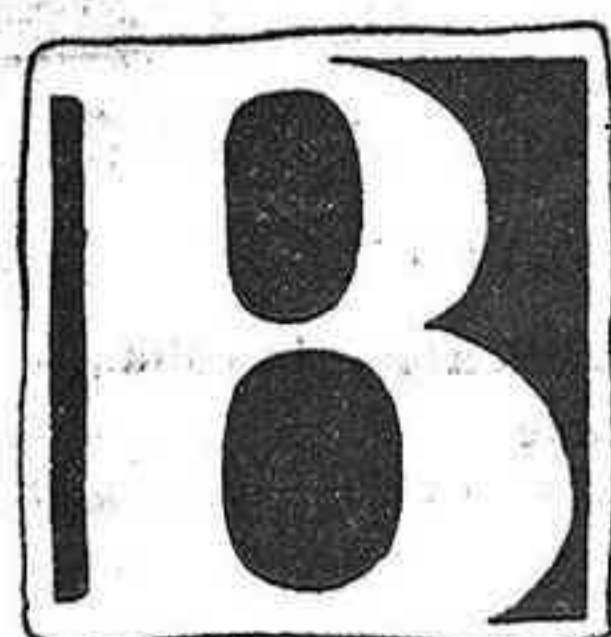
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

L'ELDORADO

BARCELONA sembla un vaixell en dies de temporal. A voltes s'enfonsa en les aigües fins a semblar desaparèixer; a voltes les onades l'aixequen airosament per a tornar-la a enfonsar i aixecar més vegades fins a reprendre la marxa sossegada en la

mar quieta. Tant com París podria portar en el seu escut, enlloc de la rata-pinyada, un barco amb la llegenda: *Fluctuat nec mergitur*.

Era ahir que tota Espanya sospirava per la pobre Barcelona, i nosaltres mateixos pensavem si efectivament no seria arribada la seva decadència. Un escriptor madrileny, escrivia unes cròniques de viatge a Barcelona, titolant-les: Una excursió perillosa. Els que tenim família a fora rebíem cartes llagrimeses que cantaven el «Ven y Ven». Els nuvis de València, ja no feien la lluna de mel a Barcelona. Erem la ciutat perillosa i homicida, aliada amb la mort com Petrogrado i Dublín. Barcelona, ja no era bona, encara que sonés la bossa. Com una nova Jerusalem, les llengües deien que la seva destrucció estava decretada.

Però heu's aquí que se sent un soroll que no és horrísson, ni esporugueix, un soroll de ciutat rica i plena, un soroll fadesc d'aigües líriques, de parcs i jardins on canten les flautes paganes, d'empedrats confortables que converteixen la vila en salons cuadriculats, de projectes d'urb' futurista on seran buidats tots els corns de l'abundància. Els colors de la nostra bandera se van projectant successivament sobre Barcelona. Ahir era la sang i avui és l'or. I el nostre Municipi que és el que fa la darrera projecció s'ha convertit en el Municipi de l'Eldorado.

Setantatres milions per a les aigües, set milions per al dipòsit franc, onze milions per a empedrats, set milions per a parcs i jardins, per a l'estació de Sans vuit milions, per a l'Exposició vint-i-tres milions... El tresor se va distribuint per tota la ciutat de punta a punta. Com en l'imperi dels Incas tot serà d'or, i en or se converteix tot lo que toquen aquests regidors Mides. Semblava, dies en-

rera, que després de tant insomni patriòtic havíem acabat fent un pa com unes hòsties, i el pa incoherent, el pa esbojerrat, esdevé un pa d'or. Jupiter per a violar a Danae se convertí en pluja d'or. Els nostres regidors per a violar a Barcelona, han tornat a repetir la falla.

Els atemptats i les vagues passen i els milions queden. Després de les bullangues caigueren les muralles i Barcelona se llençà a la seva creixença. Després de les bombes arribà el projecte d'Exposició, i els bancs i els nous rics, i els sis mil automòbils. Després dels atemptats vindran els parcs i els escorxadors i els carrers perllongats i aixamplats, i els mercats nous, i el dipòsit franc i l'Exposició. Aquella pobre Barcelona haurà tornat a ésser rica i plena, i quan ens recordin els dies tristos pensarem que no's pot tenir tot en aquest món. Com aquells indians que conseguida la riquesa pateixen de l'estòmec o d'arterio-esclerosis per a que se'n adongui que la felicitat no és absoluta, així Barcelona, haurà patit bullangues, bombes o atemptats, per a que no's cregui ésser perfecta.

PARADOX

No hi ha res pitjor, que les malvolences

El plet de l'adquisició per a l'Ajuntament de les aigües de *Dos Rius*, ha acabat, periodísticament, com la comèdia de Falset.

Escatint una remor que donava com a cert el fet de que els banquers interessats en el negoci haguessin fet a mans d'un determinat regidor una quantitat destinada a indemnitzar als reporters que fan informació municipal de les *llaunes* que han sigut els debats en que s'ha tractat del assumpte, s'armà a la tribuna de la Premsa, una maror de mil dimonis.

Protestes, crits, menaces... De tot hi ha hagut en el grup de periodistes, que rebutjaven indignats el que es volgués complicar-los en un afer, del que juren i perjuren, estar-ne nets com la patena.

Una delegació dels inculpats, s'encarà, segons sembla, amb alguns dels regidors, que naturalment, s'expulsaren el mort del damunt. Els periodistes afectats per la versió es proposen—segons diuen,—apel·lar a tots els extrems, per tal de deixar ben assentada l'honorabilitat professional. El bullit, lluny d'estar acabat a l'hora en que escrivim la present nota, pot dir-se que tot jus

comença. Veurem si quan surtin aquestes ratlles al carrer s'haurà dissipat l'atmosfera, o lluny d'això, s'hauran exacerbat els ànims més de lo que ho estan.

Ara com ara, sabem d'un diari, que per a esvaïr tota ombra de complicitat en matèria tan extremadament vidriosa com és aquesta de la compra de les aigües i el comportament de bona part de la premsa, al ensemps que per a vindicar l'ésser redactor municipal, té escrit un solt concebut en els següents o semblants termes:

No podem per a menys que protestar vivament contra l'especie escampada aquests dies per determinades persones geloses de la nostra prosperitat, a propòsit d'una suposta intel·ligència entre els banquers i els regidors compromesos en l'adquisició de les aigües i determinats amics nostres, íntimament lligats a aquesta casa.

S'ha dit—hi ha qui repeteix encara,—que en la distribució de mercès acordades amb motiu de la operació financiera-municipalesca, s'ha tingut en compte l'influència decisiva que damunt l'opinió exerceix aquesta modesta fulla.

Tot fiant al temps la tasca de restablir la veritat dels fets, afirmen no haver-hi res de cert en lo que males llengües troben gust en esbombar.

Cap entitat, ni personalitat de cap mena, ha aportat a la caixa del diari, una malla. Si la paraula que donem no bastés a provar la nostra innocència, pregaríem als incrèduls que s'informessin prop dels nostres redactors i col·laboradors. Cap d'ells ha cobrat mai la soldada a la caixa del diari, per la raó poderosa de que mai hem tingut una pesseta.

Aquesta és la protesta del diari. qual nom ens reservem per delicadesa, i per a que no digui que li hem malmès un efecte.

Si el solt es publica, sortiran de dubtes.

Coincidències

La vida lleugera i regalada ha tingut aquesta setmana un bonic episodi. *Madame Butterfly* ha estat cantada per una japonesa castisa, tant, que porta el nom de Miura.

Nosaltres hem observat en Madame Miura dugues coses contradictòries. Primera, que amb absoluta congruència de tots els hotels barcelonins va triar, el que més esqueia a la seva condició de japonesa, el d'Orient. Segona, que amb absoluta incongruència, Madame Miura, en lloc de respectar el color i l'expressió del seu rostre

—Ni he tret cap diner, ni ha sortit el candidat que jo volia... Això sí que ha sigut rifada per partida doble.

nipó, se maquillà. A la fi, dona de teatre, preferia el maquillatge al caràcter.

En canvi el nostre admirat amic Oriol Martorell, sap conservar tan bé el seu caràcter japonès que al veure'l madame Miura preguntà, estranyada:

—Què és el nostre cònsul?

En Martorell portava un jaquet ribetejat digne d'un lord, la seva color era accentuadament oriental, les seves antiparres portaven, com mai, el record d'En Rakú.

—No, senyora, no. És el senyor Martorell, barceloní il·lustre.

—Es llàstima que no sigui el cònsul del Japó, perquè és tan bufó...

La pastoral

A la conferència d'En Cambó, llegida el diumenge a la mateixa hora en tots els centres regionalistes, li diuen la pastoral, a En Cambó el profeta, als llegidors mueznis i als centres mesquites. Tot molt musulmà.

Nosaltres sabem que no va tenir aquest caràcter la lectura sinó el prosaic d'una lectura d'acta. Va avançar en la tribuna davant de tres o quatre regionalistes, de bona fe el vocal de torn. Començà a llegir. Saltà una columna. Continua llegint com ho fan els secretaris, i preguntà:

—S'aprova?

—Sí—respongueren els quatre regionalistes.

—Queda aprovada.

El just medi

Perquè l'enterrament fou civil, perquè l'esquela no portava creu, ni *La Veu*, ni *La Vanguardia* volgueren admetre en un moment de ciutadania i tolerància l'esquela d'En Layret.

Tots els altres diaris, sí. Fins *Las Noticias*. Però *Las Noticias* imagina, per a quedar bé amb Déu i amb el Diable, per a no comprometre's i no perdre l'ingrés, un truc genial. Separà del lloc de les esqueles la d'En Layret, i la col·locà—com que no portava creu—entre els anuncis.

JUST

Asseguren que s'està donant arreu del món una baixa de preus.

Permetin-me els autors de la remor el dubtar de la exactitud dels seus informes.

La baixa, per ara, i cas de que existeixi, no s'ha deixat sentir per aquestes latituds.

Serà, pot-ser, que en això, com en totes les coses, caminem els espanyols a la saga dels demés països.

Unicament en un aspecte determinat, ha marxat Espanya a l'hora dels demés pobles d'Europa.

Ha sigut al tractar-se de gravar amb nous augments els articles indispensables per a anar fent la viu-viu.

He dit que malfiava de la certesa de la versió que assenyalava un descens en el cost de la vida.

Tan accentuat és el meu excepcicisme, que penso que en tot lo que d'un temps ensà es fa córrer en matèria de baixa, no hi ha altre cosa de cert, que la disminució de l'alçària del Montblanc.

A estones, arribo a creure que potser la baixa de preus es nota, realment, fora de casa, i que tard o d'hora arribarem a experimentar-ne els efectes.

Sols una cosa m'espanta.

Es la idea de que quan siga el moment d'aprofitar-la, no sapiguem què comprar, ni disposem d'una mala peça de cinc cèntims.

Per l'objecte més insignificant, ens compten ja un ull de la cara.

Impossible adquirir res, ni pensar en substituir les coses que el temps deixà fora de combat.

Si no s'opera un daltabaix, si qualche esdeveniment insospitat no vé a posar una mica d'ordre al maremagnum que és el viure, aviat les trescentes pessetes per article que el senyor López em dóna, no em bastaran per a pujar al tramvia.

Fa un temps, podia, allò que's diu, *anar tirant*.

Amb mil treballs, a còpia d'un seguit d'estalvis, havia lograt reunir un modest capitalet.

Unes quantes pessetes sevillanes, no es pensin.

Però ve't aquí que, engrescat amb els articles econòmics de *La Veu*, enlluernat pels plans financers d'En Cambó, vaig arriscar el reconet en unes aventures de caràcter internacional i aquí em tenen, esperant a que els temps millorin.

Sort, en mig de tot, que la darrera paraula de la moda és avui l'anar vestit segons el caprici o els recursos de que disposa cada hù, no havent-hi qui faci estat de lo extern, al apreciar la valúa de la persona.

Amb dir-los que no fa pas molts dies vaig sentir com el propi Evarist Fàbregas donava a un amic seu l'adresa d'un sastrinyoli de portal, mestre en l'art de girar peces del revés...

X. X. X.

DE LA GRAN RIFADA NACIONAL

Com se miren els primers premis.

Com se miren els últims.

PERTENEDOR DEL MUSEO DE BARCELONES

—Els «pollos» ja m'agraden, ja, sobre tot si són tendres...
Però, no diguin, per Nadal, no hi ha com un gall dindi.

El nostre pa de cada dia

(D'AQUELLS DIES)

- Marieta!
- Mani, senyoret.
- Porta'm el diari i el llibre d'anar a missa.
- I ara, Paul que li agafa gaire sovint?
- M'agafa quan me dona la gana.
- Per a què el vol el llibre d'anar a missa?
- Per a resar un pare-nostre per a l'ànima dels que se'n va al cel.

I la Marieta, obedient, li porta al senyoret, junt amb el xacolata i els melindros, el diari i el llibre d'anar a missa.

El senyoret desplega, assossegat, el diari i mou el cap, dibuixant-se en sos llavis el somriure irònic d'aquell que està plenament convençut d'una cosa. De sobte, el seu geste es trasmuda i clou, menaçant, els punys; uns punys tan grossos, que sembla que hi passi contrabando. Per dissort no s'ha errat.

«Ahir, a les deu del matí—llegeix—un nou... etc., etc. Cerca amb neguit el final de la tal nova i veu que diu secament: L'autor o autors...»

I l'home, indignat, llença el diari, i rebot el xacolata i melindros per terra, per a que les rajoles vagin a l'aranya estira cabells.

Oh! Això és corrent. An aquesta mena de noves el poble ja s'hi ha avesat com s'avesa un marrec, a còpia de clatellades, a no xiular a taula. Ja ho tenim com el nostre pa de cada dia; eil... el dia que hi ha pa! entenem-nos!...

—Els temps canvien!—grinyolen els set cebetes de l'adelanto, girant els ulls en blanc, sens dubte per a estalviar-se colors. —Els temps canvien—diuen—Mira per on els temps fan més que jo, que no puc canviar ni de genit. Fa uns dos mesos que vaig tenir una consulta de metges i em varen privar, vulguis o no vulguis, el mastegar regalèsia—que era un vici que semblava que el tenia de rellogat a la boca—i el llegir bitllets de banc; fundant-se en què, això últim, m'escursava tant la vista, que hauria acabat per a no veure ni les estrelles, per trepitjades que em donguessin.

Si, senyors. Avui, els problemes que abans es resolien fent treballar el magí, per lo vist avui, el magí, per l'orgull d'ésser tot un sant de calendari, ha dit: que qui tingui faci que se la feini. Així, tal com sona.

Es en va que l'home honrat s'indigni. Enguany, la humanitat no és humanitat; és un carretó de gossos; i consti que els gossos, si

s'enteressin de la meva comparança, serien molt capaços, bordant, de dir-me el nom del porc. Ja ho crec!

—Llúcia!—cria l'Anton, bramant com un ximple, al arribar a casa, dirigint-se a la seva dona.—Corre, despulla'm, que'm sembla que he rebut.

—Què dius, ara Anton meu?—fa la Llúcia, petant de dents, per a no petar d'altre lloc.—Què dius, ara?

—Lo que sents.

—Ai, verge santa! Déu faci que la bala no sigui enverinada!

—Aquí en els calçotets, Llúcia—diu gemegant el pobre Anton, que sembla una màquina de carril quan fa maniobres—aquí, en els calçotets, entrant, a mà dreta, hi trobaràs un nus, que aquest malí m'hi fet vestint-me depressa per a no fer tard a la botiga. Talla'l, no'l planyis!

La pobre Llúcia el despulla i troba el cos del seu marit tan sencer com el dia que va néixer... i un xic més.

JOAQUIM MALLEU

A una casa de cinc pisos

Quan vares tení obert el fonament,
i l'envà al vol formant una corassa,
arena, pedres, calç per la argamaça
i un barracó pels sacs plens de ciment,
se presentà una vaga de repent.

Quan se manifestava l'entressol
i encara no es parlava de bastides
ni existien perills pels suicides,
ni hi havia aixopluc per pluja i sol,
catacruc! altra vaga per consol.

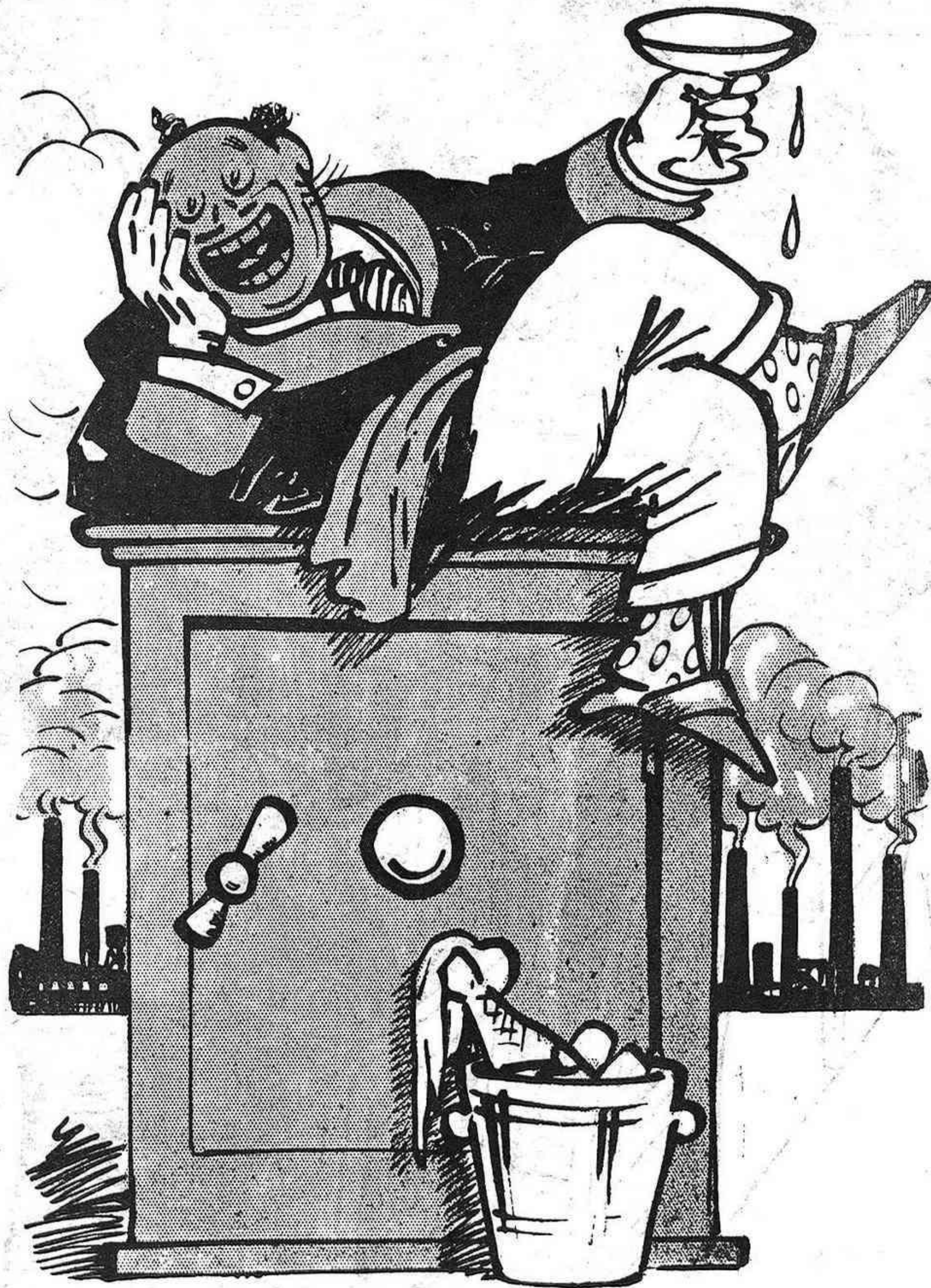
Quan ja la teva airosa fesomia
començava a fer tropa d'allò més,
i al amo se'l tenia per entès,
i ja hi havia feina quan plovia,
un *locaut* fastigós et migpartia.

Quan ja un terroç, al caure, feia mal,
i es veia un ball rodó de bastiments
pels balcons i finestres, i aprenents
aprofitats omplint l'olla mental,
et va soptar un paro general.

Bell punt ho feia tot la còrriola
i el rest venia just, el teu perfil
rondaven polis i guàrdia civil,
donava els flams al vent la banderola
i els teus artifex et deixaven sola.

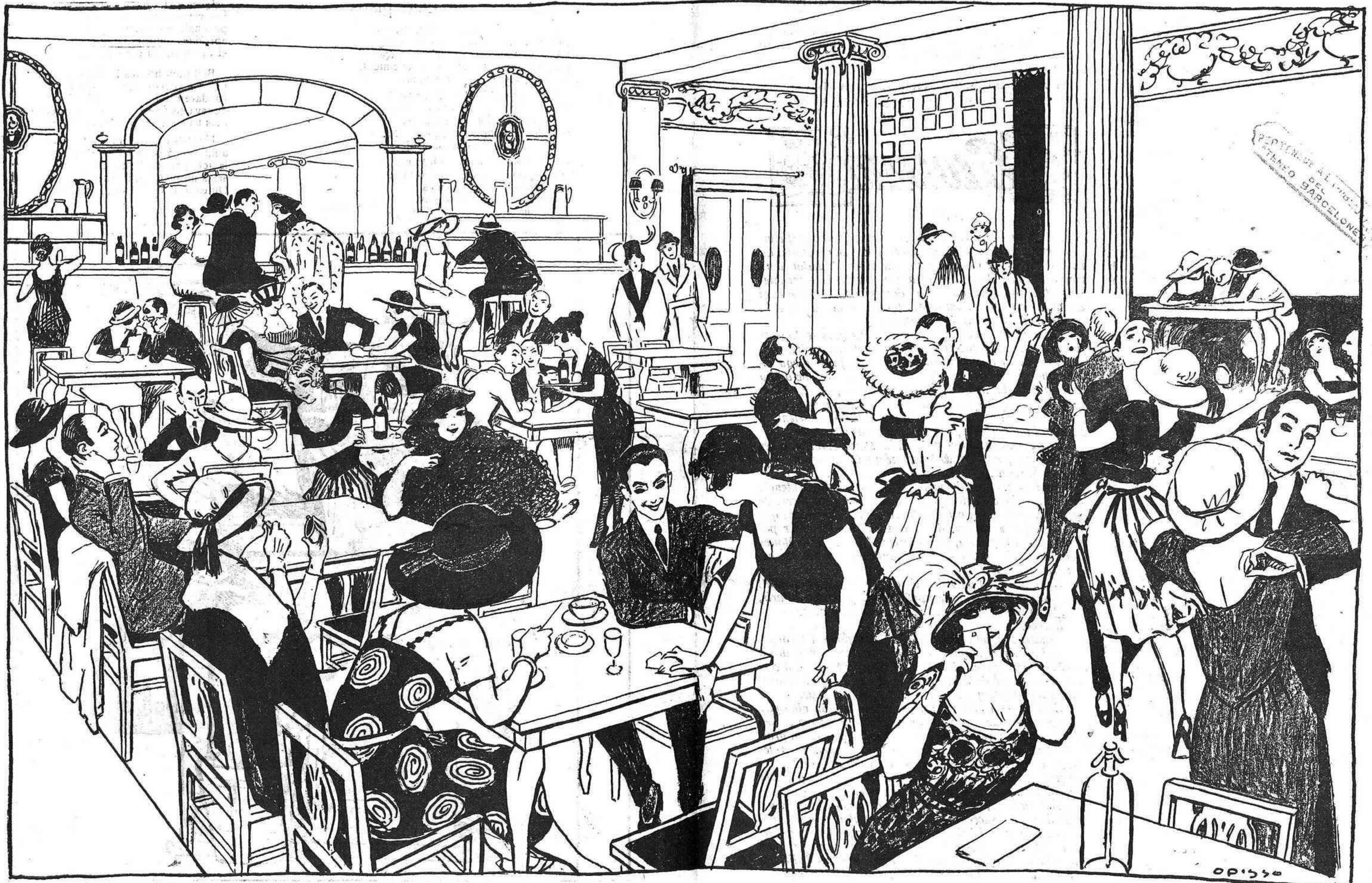
Un dels estocadors fou despedit
a mig pintà els balcons i la façana;
la gent per solidaritat humana
armà un plet nou i se'n entornà al llit.
Oh casa de cinc pisos, si has patit!..

ALBERT DE VILAFRANCA

CANTANT «LA TEMPESTAD»

—«Aléjase el trueno,—renace la calma...»—

EL CABARET DE ALTA-GOMA (Principal-Palace)

Com solen passar l'estona
molts noiets de casa bona.

CANÇONS POPULARS DE CATALUNYA. — Una vintena de cançonetes, de les més conegudes, text i música, constitueixen la primera sèrie de la col·lecció, en un follet molt ben presentat.

Formen en la col·lecció d'obres «Biblioteca Bonavia».

BOI, EL MERAVELLÓS. Drama en un acte, en vers, inspirat en un conte molt original de Oscar Wilde. En Casimir Giralt l'adaptà al català, situant-lo a la Barcelona de l'Edat Mitjana, havent-lo compost amb uns versos pulcres i escaients. De l'èxit assolit per aquesta obreta, en parlarem ja amb motiu de la seva estrena en la secció corresponent.

CUPLETS I CANÇONS, per Joan Misterio. — Aquest autor, el veritable nom del qual és Joan Casas Vila, s'ha fet popular amb *Les caramelles*, *Els tres toms* i altres, havent guanyat també el primer premi en un famós concurs. En el llibret que ens envia hi consten un grapat de composicions destinades a cantar-se. Les bones i les dolentes, que de tot hi ha en la vinya del senyor... *Misterio*. Fan de vestibul al follet unes atinades paraules de nostre amic Marius Aguilar.

UNA VEGADA ERA UN REI..., LA MORT DEL GEPERUT, TOT S'HO MENJA LA JUSTÍCIA. — Contes de *Les mil i una nits* adoptats i amanits amb sal i pebre per un popular escriptor festiu. Consten en la «Biblioteca Humorística».

DITXOSA «COLA». — Joguet còmic en un acte i en vers, original de Joaquim Selva. Brometa d'actualitat i obra sense pretensions. Ignorem l'efecte teatral, que això no pot judicar-se pel mitjà d'una senzilla lectura.

UN GAT DE MAR. — Noveleta, per M. Marinello; millor dit, una narració de aventures marítimes destinada a fer les delícies dels infants. L'obreta té prou interès per a comprendre a la mainada, i no cal dir que està ben escrita. És el primer volum de la col·lecció que acaba d'aparèixer amb el títol de «La Novel·la Infantil Catalana».

LA MASIA VERDA. — Drama en un acte, original de J. Romani Carol. Aquest senyor, inspirant-se en la actual lluita patriòtica dels irlandesos, ha compost un episodi dramàtic que creiem pot resultar ben interessant damunt l'escena. Literàriament ens ha semblat bona, la tasca del senyor Romani.

MERCURIO PERUANO. — Revista mensual de Ciències Socials i Lletres, que's publica a Lima. Tenim damunt la taula el número 26, corresponent al passat agost. Porta un sumari notable.

EL GALL D'INDI. — Vodevil en tres actes, de Georges Feydeau, traducció catalana de Jeroni Moliné. Fou estrenat darrerament al «Nuevo», i amb molt d'èxit. (Es l'obra 70 de la biblioteca que publica «La Escena Catalana»).

DE CAPTAIRE A MIL·LIONARI. — Aventures extraordinàries de un noi català, per Emili Graells Castells. Una noveleta que podríem dir-ne de les de moda, amb un grapat d'escenes sentimentals plenes de interès i plena de trucs dramàtics d'aquells que recorden la trassa pel·liculera dels autors anglesos. La quitxalla trobarà segurament tan bo això com una llesca de pa amb una ditada de confitura. (Es el segon volum de «La Novel·la Infantil Catalana»; novella col·lecció, molt ben presentada i il·lustrada amb escaients dibuixos d'En Borrás).

BUTLETÍ DEL FOMENT PEDAGÒGIC. — Tenim a la vista el número 4 d'aqueixa revista defensora de l'Ensenyança Catalana. Conté interessants escrits.

CULTURA I TREBALL. — Revista portaveu del Institut de alumnes o ex alumnes de l'Escola Elemental del Treball i Anexes.

EL PROGRESO FOTOGRÁFICO. — Revista mensual il·lustrada de fotografia i les seves aplicacions. Havem rebut el número de mostra, que publica notables articles tècnics i belles reproduccions artístiques.

EL AMIGO AHORCADO. — Noveleta, per Adela Carbone. Forma en el darrer fascicle de «Los Contemporáneos».

SEPT SCIÈNCIES

«POLITESSE»

Pels diaris francesos ens enterem d'una novitat civilista implantada des de fa molts pocs dies a París. La novitat consisteix en que, quan entra en l'interior d'un tramvia «complet» una senyora que es troba en estat interessant, el cobrador obliga al darrer passatger que hagi entrat, a cedir-li el seient, si algun altre no ho ha fet ja abans, de grat i picat de galanteria.

La mida ens sembla molt sensata. Per pocs sentiments filials o paternals que tinguem — que tots en tenim — podrem constatar que no hi ha cortesia més justa i equitativa que la que'ns impulsa a oferir el nostre lloc a una dona auriolada amb els esplendors de la maternitat i a la qual se li endavina «visiblement» la dolça càrrega. Obligar, doncs, a un passatger rebec a cedir-li el seient, és una cosa humanitària, de bon ésser i fins simpàtica.

Però... no sabem què passarà a París. Aquí, mai per mai que s'implanti la costum, estem més que segurs serà un cau de raons.

Aquí, «més meridionals», que deia aquell, entenem que tota obligació entranya tirania. I si ara ens alcem de gust, «motu propi», per a cedir el lloc a una senyora que està de aquella manera, demà que ens ho facin fer per força, ens indignarem, protestarem, i fins algun brètol es barallarà amb la passatgera i si tant convé amb el passatgeret en embrió.

Aquí, que és el país de més civils i de menys civilitat, mai que s'estili la mida de «politesse» implantada a París, com si ho veïssim, succeiran tres coses i cap de bona.

Succeirà:

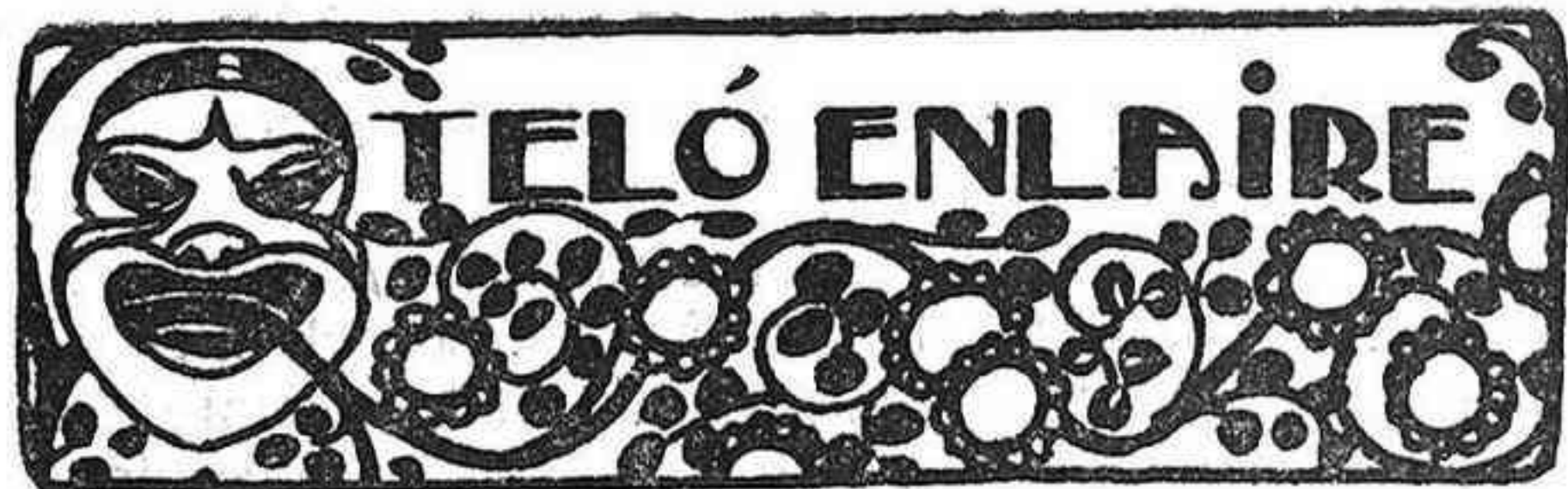
Primera. — Que el passatger, si és perfidiós i recona-grat — i ho són la majoria — es resistirà tan com podrà a cedir el lloc; i abans de alçar-se del «asiento» voldrà cerciorar-se ben bé de si és veritat lo del abraç i de quants mesos n'està i de qui és el pare i de qui serà padri.

Segona. — Que moltes senyores, com que són abusones i busca-raons de mena, es faran passar per senyores «en cinta» sense haver tingut mai cap abraç ni xic ni gros.

I tercera. — Que — a l'inversa — moltes senyores a les quals oferirem el nostre seient, no voldran acceptar-lo i preferiran restar dretes, perquè els altres passatgers no's pensin que... «estan de aquella manera».

Naturalment, que tots aqueixos abusos de la politesse ciutadana no succeïrien si s'adoptés només una mida radical; la més lògica i radical de totes: Obligar a les Companyies a augmentar el nombre de vehicles quan aquests són insuficients, com deu passar a París de França i com passa també a la Barcelona dels nostres pecats.

XARAU

Al «Liceo» ens donaren l'altre dia una *Gioconda* molt passadora en quant a l'interpretació. La senyora Poli-Randaccio captivà al auditori amb la seva veu fresca i la manera delicada de cantar. Un bon èxit també per al senyor Nadal, qui va veure's obligat a «bisar» l'ària magistral del segon acte. El senyor Almodóvar feu filigranes de dicció durant tota l'obra, aplaudint-se'l de valent. Totes aqueixes primeres parts foren perfectament secundades per les senyores Lucci i Pagani. Chors i orquestra voluntariosos, i la presentació ni figa ni raïm.

Per a demà està anunciada la primera sortida del cèlebre baix Marcel Journet, amb la famosa *Lucrecia Borgia*.

— I entràrem al «Romea» mal predisposats. Obra sueca?... Mau!... I no'ns equivocàrem. Allò de *Jogada suprema*, que no sabem per quins set sous ho subtitulen comèdia, és una cosa pretenciosa que no té altre mèrit que el de atacar els nervis. Coses del Nord, deien al carrer del Hospital, com excusant-ho!—Sincerament duptem que tot allò que passa en aquells tres actes pugui passar a Suècia, i menys encara que pugui agradar a cap mena de públic. Un argument fals, una situació violenta impossible, escenes que volen ésser transcendents i resulten cursis.. Unicament en el darrer acte s'hi trasllueix, en detall, només que en detall, la malaguanyada grapa d'un dramaturg que ha anat per mals

camins i que ja no és a temps d'encarrilar-se. Tot el demés, palla. Una barreja de Ibsen i de Maeterlink mal paits, que a tots els que passàrem la verola del teatre de idees i del teatre íntim no podia fer-nos fret ni calor. Llàstima de bella tasca esmersada pels traductors i pels artistes interpretadors. D'aquests, En Montero és el que hi sobressurt.

El diumenge a la tarda, s'estrenà una comedieta d'En Josep M.ª Folch i Torres, *Com els ocells*, que resulta un passatemp graciós; quelcom fresc i rialler, de casa, molt entenimentat i, literàriament, molt acceptable.

La senyora—ara ja és senyora—Fornés, va estar hi molt a tò; i els senyors Montero i Soler hi feren tot el que hi sabíen.

Ahir dijous degué anar la primera de *Els Pastorets*.

— Poca coseta, molt poca coseta ha sigut la darrera estrena del «Poliorama». *Mi único amor* deuria formar com una de tantes en el repertori sense substància d'ara fa trenta anys. Un conflicte innocent estiragassat fins a dos actes i acompanyat d'un diàleg pulcre, però insuls, heuvos-aquí la comedieta d'En Sinesio Delgado. Pobre patum!... Amb tot, cal dir que s'escoltaren aplaudiments, gràcies a la xispa dels artistes entre els quals es distingiren les senyores Asquerino i Cortés i l'indispensable senyor Güell.

— Ens descuidàvem de dir que, al «Tívoli», ha constituït un gran èxit la revista del mestre Millán *Blanco y Negro*. I que es prepara per a aquesta nit un extraordinari aconeteixement: l'estrena de la comèdia lírica, en dos actes, *La Novelera*, lletra dels senyors Paradas i Giménez, música del mestre Alonso. Vé precedida de molta fama, doncs fou un gran èxit a Madrid.

— Dilluns que vé, la companyia d'En Simó-Raso, que

UN PROJECTE «LLUMINÓS».

—Mira que anar-nos a posar una escola aquí dalt.
—Ho deuen fer per a que disfrutem de bones vistes.

segueix conquerint glòria al «Teatre Goya», estrenarà una obra del incomensurable Muñoz Seca. Es tracta d'una comèdia «de risa» que porta per títol *San Pérez*. Els que estan en l'intrínquilis asseguruen que n'hi haurà per a sucari-hi cadires i per a llogar-hi pa.

— Finalment, *sabran* que al «Principal-Palace», hi ha actualment un excèntric còmic que talla el bacallà. Ens referim al simpàtic *Tre-ki*, un veritable fenòmen de la gràcia, que excita la rialla i que és mestre en tots els rams de varietés; ell canta, ell balla, ell toca varietat d'instruments. Un clow, en fi, que s'apodera del públic així que surt i no deixa la seva atenció fins que li dona la gana de desaparèixer de les taules.

Vagin a veure'l, que no se'n penediran.

UNA IRRUPCIO

Els barbres de l'art han fet de nou una irrupció a les *Galeries Laietanes*, acapdillats per En Sunyer, que vé a ésser una mena d'Atila de la pintura, amb més *pose* però, que no pas convenciment. Aquest fet deurà marcar-se amb pedra negra en els anals de la pintura i de l'escultura catalanes, encara que fent constar que els *nuns*, o sien els *cupistes rabiosos*, han sigut foragitats de l'allau invasora pels *altres*, més moderadets dintre del sindicalisme pictòric; de faisó que els barbres propiament dits, resten eclipsats pels *ghots* que volen tornar al pre rafaelisme, els quals com és natural, els guanyen en cultura i en lletra menuda i els fan servir de terregada, matèria utilíssima en aquests temps de panallons a les mans i de neu a les muntanyes.

Jo no se pas si serà sonada ja l'hora de repetir contra els barbres de l'Art la famosa batalla dels camps Catalànics a dintre de Catalunya, perquè no se'n pugui cantar aviat gall ni gallina, alçant se en contra d'ells tots els homes de bon gust i de judici clar, o si val més deixar-los fer la piu-piu, esperant estòdicament que's morin de fàstic enyorant el favor del públic, com aquells alarbs que's queden encarcerats a la porta de casa seva esperant en va que els hi passin pel davant el cadàver de son enemic.

Consti que no els hi tinc pas tiriia als artistes barbres; pobrets! què tinc de tenir? No és pas la culpa seva si no hi lluquen prou! La culpa és tota dels que els acapdillen, i els hi donen *bombets*, i els hi reparteixen petites *brevas*, (en català *caramels*), per a enllepolir los i subjectar-los, a la vegada, al seu caprici amb el propòsit de que els hi facin esqueneta, mentre el públic, es riu per sota el nas dels bunyolets que exposen; i ells, també, de passada.

El *gros* de l'allau invasora s'és apoderat de la sala major i rodeja al seu capdill *visible*, el gran Sunyer, el qual s'hi ha portat una xicoteta encatronada que passa el temps fent ganxet, i dos paisatges ibèrics, ferèstecs de debó. Al voltant d'ell s'hi extén el peonatge, sobressortint En Domingo, portador d'unes flors de llauna; En Mercadé, que pinta amb farina pura; En Campmany, autor d'uns ninots de fusta retallada; En Serra que ens exhibeix *varis nius* de dona *ciclòpea*; En Castedo, donant-nos a conèixer el país de les fulles gegantes; En Llobet, abusant dels verts, i un tal Vidal qui, després de

donar la volta al món, ha tingut de tornar al *Born*, tal com diu la sentència popular.

També es troben en aqueixa sala dos *presoners de guerra*, que inspiren una fonda llàstima. Són els mestres Joan i Josep Llimona els quals no podem capir com s'han deixat agafar; i ademés uns adeptes disposats a claudicar, com En Josep M.ª Marqués, En Sanz de la Maza y En Callicó, llegionaris que tornaran amb els seus, així que puguin escapar-se de l'allau invasora.

L'escultura barbre, està representada per dos caps de pedra, que talment semblen de suro, obra d'En Ragull.

Els inspiradors de la irrupció s'han arredossat a la cambra immediata, fugint de la *turba-multa*; i allí hi ha En Canals acompanyat de dos retrats ben construïts, expressius i corpòrics; En Colom que exposa uns paisatges bastant lluminosos; l'Iu Pasqual, amb varies notes olotines potser massa grisenques, i per últim l'escultor Casanovas que presenta un elegant baix-relleu de *transició* veritable.

Si els bèns mansois relegats a la sala gran reflexionessin, veient com *treballen* els capitostos, aviat començaria la desbandada dels barbres de l'art, i aquells *patrons aranya*, en veure's sols, no tindrien altre remei que cantar la *Palinodia*.

Avui fos, i demà, festa.

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

Com si els hagués picat una vespa, tots els amables botiguers barcelonins han saltat furiosos al enterar-se que l'Ajuntament projecta un nou recàrreg que ha de gravar, sobre tot, damunt del gran i petit comerç.

No els creiem de res als senyors comerciants.

Quan s'indignen, ho fan només que... *pa despistar*.

Els sí que rail...

Que vé un recàrreg d'un vint per cent? Apugen els articles de un trenta... i en pau.

Qui el pagarà el recàrreg serem nosaltres, els consumidors, els ases dels cops.

Excelent acord, aquest de les autoritats.

Cinccentes pessetes de multa al xòfer que porti l'auto a excessiva velocitat.

I en cas de reincidència, requisa del auto i descalificació total per a guiar-ne de nous.

Serà veritat tanta bellesa?

A les «Cases de Socors» ens ho sabran dir de aquí a vuit dies.

Que són els dies que acostumen a durar aquestes coses reglamentades per les autoritats.

Afortunadament sense desgràcies personals, un aeroplà va aterrar violentament, l'altre dia, al poble de Cardedeu.

Ve't aquí el que té la fama, la celebritat d'una població.

L'aviador deu ésser un lleminerot, i al volar damunt de Cardedeu, degué volguer baixar a comprar borregos.

Llegeixo:

«El capità general de Andalusia ha aprovat el reglament pel qual se regirà el Somatent que acaba de constituir-se a Sevilla»

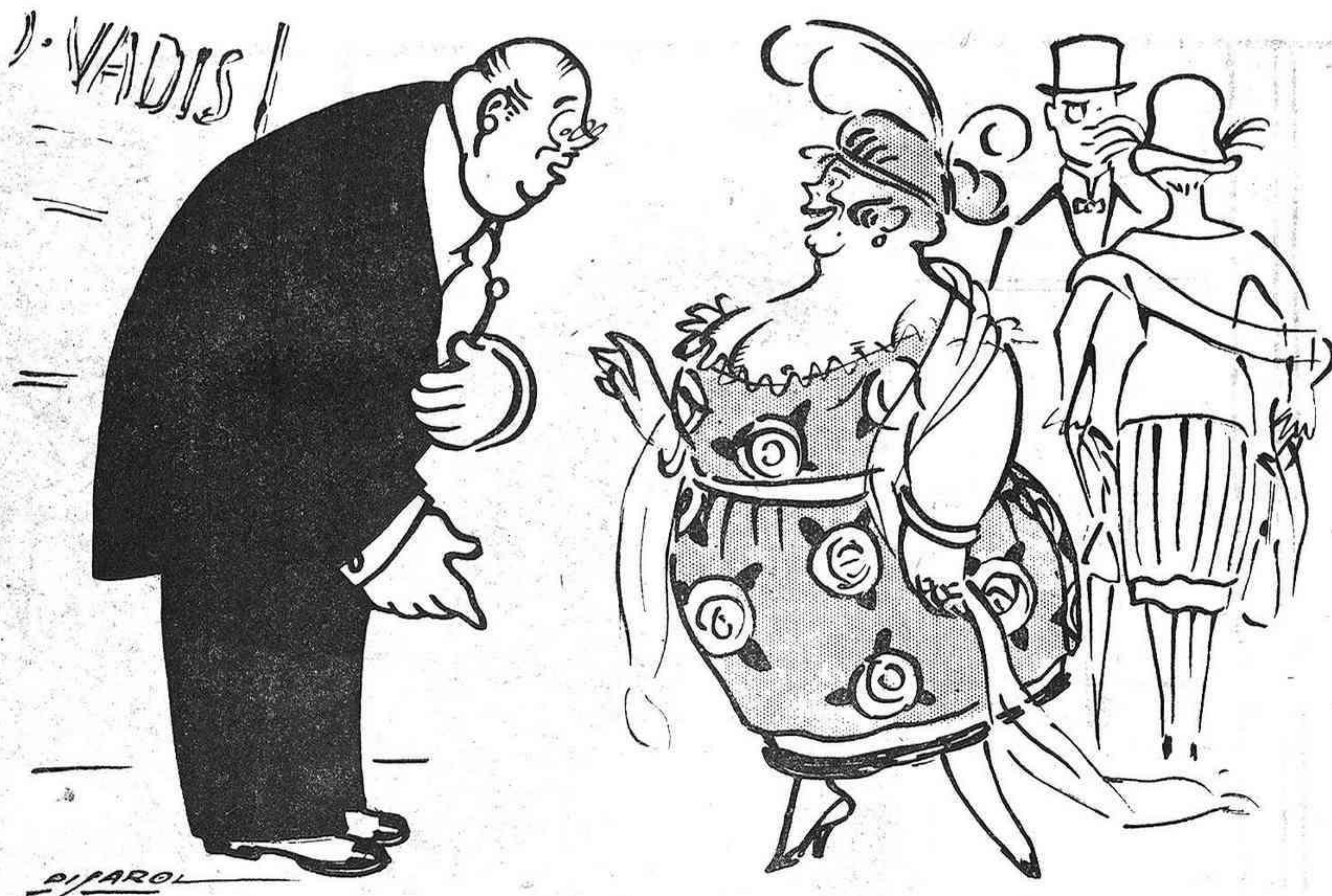
Un somatent *sevillano*?

Sí, vaja... com el d'aquí.

RESURRÉXIT!

—Vaja, gràcies a Déu!... ja hi ha pa als forns!

- Tothom juga a la Rifa de Nadal. I tan difícil que deu ésser treure la grossa.
- Difícil?... Segons per qui, senyora!

Quasi tota la primera part de la seva famosa conferència, la dedicà En Francisquet Cambó a sincerar-se del seu llarg silenci.

«Perqué he callat?» diu.
Tots ho sabem perquè ha callat.
No és cap secret per a ningú.
En Cambó *bacallà*... perquè no tenia res per a dir.
O per això... o per no ficar els peus a la galleda.

Aquell ximplet de D'Annunzio ha declarat la guerra a Itàlia.

Veritat és que les hassanyes del *Llapissera* italià comencen a fer riure.

La seva ambició i el seu orgull no tenen límits.
Demà declararà la guerra a Déu
I a sa mare.
Que surti, que la volem conèixer!

Abans d'ahir, el senyor Puig i Cadafalc degué donar una conferència al «Palau de la Musica».

No's tractava de propaganda electoral, no, no's creguin!

Però és allò! Per a veure si, de passada, es guanyava algun vot per a la *Lliga*.

Diuen que parlà dels «mals serveis públics» comparant-los amb els excel·lents serveis de la Mancomunitat.

Propaganda fula, en una paraula; perquè si arriba a parlar del «servei telefònic»... no et dic palla!

Quina xiulada, pobre senyor Puig!

Torna la ratxa de robaments en els trens de passatgers. A un senyor estranger els lladres de carril li robaren l'altre dia més de un milió de pessetes.

Ben tonto, aquest fulano.

Un milió val la pena de portar-lo en aeroplà.

I allà dalt, entre núvols, no és fàcil que li sortissin lladres. Es dir... no'ns atrevim a assegurar-ho. En el cel d'Espanya... qui sap!...

Aquest número ha passat per la censura

Imp. L'Esquella i La Campana, Olm, 8.-Barcelona

TOS la curen les Pastillas Helenianas.
1'25 pessetes caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens.
1'25 pessetes frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas
4 pessetes frasc

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/4 tarda i a les 9 1/2 nit

Ultims dies de les eminents artistes

TERESITA PONS i GEORGINA VIOLETA

TELÉFON NÚM 3332 A.

Almanaque semanal para 1921

Ptas. 1

El Año en la Mano

ALMANAQUE enciclopedia de la vida práctica para el año 1921

Todo comprador de El Año en la Mano tiene una participación al billete entero de la

LOTERIA DE NAVIDAD, NÚM. 36.682

PRECIOS: Rústica: Pesetas 1'50

Encuadernado: Pesetas 2'— (Agotado)

Edicions populars d'En SANTIAGO RUSIÑOL

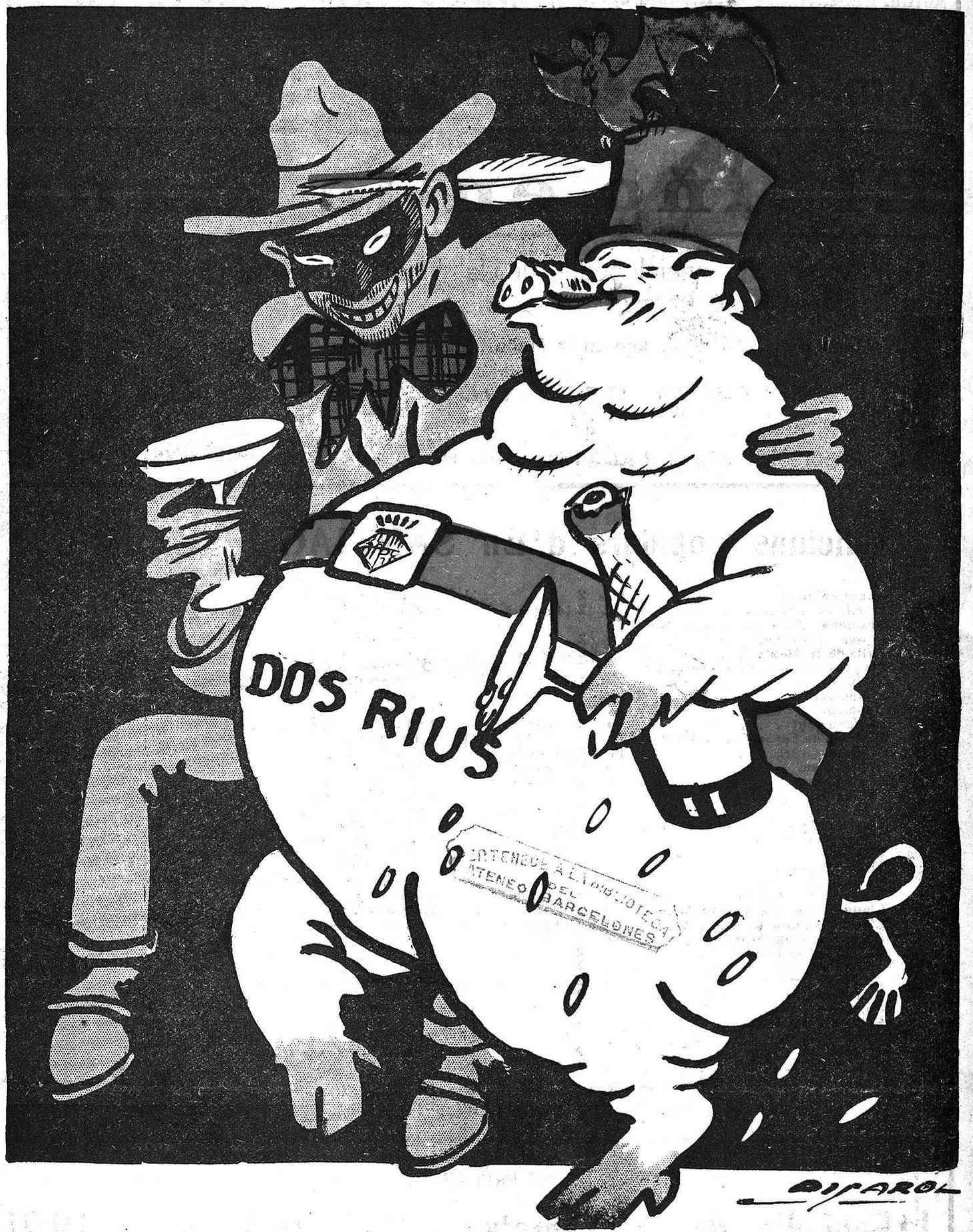
Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 2	La nit de l'amor	1'50
El místic. (2.ª edició)	2 (Agotada)	Del Born al Plata. (Impressions de viatge.)	2 (Agotada)
Oracions. Amb música d' E. Morera. (2.ª edició)	2	Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	2
Fulls de la vida	2 (Agotada)	El pintor de miracles	1'50
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	1'50	La Verge del Mar	1'50
El bon policia	2	El despatriat	2
Monòlegs. (2.ª edició)	2	El triomf de la carn	1'50
La bona gent	2 (Agotada)	La illa de la calma (2.ª edició)	2
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler)	Ptes. 2 (Agotada)	L'Homenatge	1'50
El pati blau.	2 (Agotada)	La lepra.	1'50
El poble gris	2 (Agotada)	L'Arma	1'50
La mare. (3.ª edició). (Quinze miler)	2 (Agotada)	L'envelat de baix	1'50
La «merienda» fraternal. (4. miler)	1'50	Gosari, per Xarau	2
L'Alegria que passa.	1'50	El català de «La Mancha»	2
L'heroe.	2 (Agotada)	El pobre viudo	2
Libertat!	2	A cà l'antiquari (Sainet)	2
La fira de Neuliiy	2	L'auca del senyor Esteve (Cinc actes) (2.ª edició)	2
Els savis de Vilatrista.	2 (Agotada)	«Gente Bien» (Sainet) (3.ª edició).	Ptes. 1'50
L'auca del senyor Esteve (3.ª ed.)	2	Els Naufrags	2
L'hereu Escampa	2 (Agotada)	En Josepet de Sant Celoni (Novel·la picaresca)	2
En Tartarin als Alps	2	«Souper-Tango» (Obra satírica en un acte)	1'50
La llei d'herencia.	2	La casa de l'art (Peça en un acte)	1'50
Aucells de pas.	2	L'acaparador (Peça satírica en un acte).	1'50
La intel·lectual.	2	Bataneros en comandita (Sainet de costums financiers en un acte)	1'50
El redemptor	2	El català de «La Mancha», tragi-comèdia en quatre actes	2
Cors de dona	2		
El Teatre per dins	1'50		
Dol d'«alivio»	1'50		
El daltabaix	2		
El titella pròdig	1'50		

Aviat, obra nova **CHAUFFEUR... AL PALACE!**

EN PREPARACIÓ

L'Esquella de la Torratxa - ALMANAC per a 1921

NOTA.— Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de porte. No responem d'extravios, si no's remei, ademés en rei per e certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaltes.

—Home, home... per què la feles aquesta porcada?

—Per què?... Perquè «nosotros somos nosotros»